మణి

నేను శలవులకి ఇంటికి వచ్చినప్పుడల్లా వచ్చిన రోజే మణికోసం కబురు పంపేవాణ్ణి. చెన్నపట్నంనించి ఏ రిబ్బనో, జాకెట్టో మణి కోసమని తెచ్చేవాణ్ణి కనకనో, లేక నా మీద చనువో, అలవాటో గంతువేస్తో వచ్చి, చాచివున్న నా చేతుల్లో వురుకుతుంది. పదిరోజులు కానీ, నెలరోజులు కాని, నాతోనే వుంటుంది. భోజనం ఒకే విస్తట్లో, నిద్ర ఒకే పక్కమీద, కాఫీ ఒకే కప్పులో ఇలా ఇద్దరమూ ఐక్య మయ్యేవాళ్ళము. నేను మణికి జడవేస్తాను, మణి నా పొట్టిజుట్టుకి మల్లెపూల దండలు కడుతుంది. సిగరెట్టు నీటుగా వెలిగిస్తుంది. అగ్గి పుల్ల ఆర్పకుండా మీద పడవేస్తుంది, పొగనంతా మొహాన భరిస్తుంది. లెఖ్ఖలు, ఇంగ్లీషు నేర్చుకుంటుంది. మంగళహారతులు, గవ్వకాయలు నేర్పుతుంది. ఎక్కువ చక్కిలిగిలి పెడితేనూ, నభో మణి అని పిలుస్తేనూ, చెంపకాయలు కొడుతుంది. మణి బొద్దయిన పిల్ల, నా వేళ్ళు ఆమె నడుములో మెత్తగా దిగపడేవి. నవ్వు కూడా అంత మృదువుగానూ నా చుట్టూ కంపించేది. పెద్ద కళ్ళనిండా నవ్వుతో నీళ్ళు నిండితే, రాత్రి నక్షత్రం మీద మబ్బు పాకినట్టు వుంటుంది.

నాలుగో యేడు. ఎండాకాలంలో మా చిట్టిని పిల్చి "మణిని పిలవ్వే" అన్నాను.

చిట్టి పరుగెత్తుతూ వుంది.

మా అమ్మ "ఇంకా ఏం మణి? మణి పెద్దమనిషి అయింది" అంది.

"ఐతే—"

"ఐతే ఎట్లా వస్తుంది?"

రాకుండా ఎట్లా వుంటుంది అనుకుంటున్నాను. ఇంతలో చిట్టి వచ్చి, "మణి మాట్లాడలేదు" అంది.

"జాజిపువ్వులు, సర్కసుబొమ్మ, ఆపిల్‌పళ్లు తెచ్చా'డని చెప్పు."

"అక్కడికి తెమ్మంటోంది."

నేను పంపలేదు.

రెండు రోజులు ఏమో తడుముకున్నట్లుంది. అప్పుడప్పుడు 'మణి ఎందుకు రాదు?' అనుకుంటూ వున్నాను. జపలూ, పాటలూ, పాఠాలూ, అన్నీ ఆదరించేవాళ్ళు లేక అనాథలై నా చుట్టూ కొట్టుకుంటున్నాయి. వాళ్ళ అమ్మ కనబడ్డని మా వంటింటి గుమ్మంలో—

"మణి ఏదండీ? కనబడలేదు యీసారి?"

"మణి పెద్దమనిషి అయింది నాయనా"

"ఐతే కనపడానికేం?"

"సిగ్గుపడుతోంది గావును."

నేను వెళ్ళి తీసుకొస్తే! ఎన్నడూ వాళ్ళింటికి వెళ్ళలేదు. కొత్త, దాక్కుంటుందేమో! చిట్టి నడిగాను.

"ఏ సంగతడిగింది యాపిల్‌పళ్ళన్నీ అయిపోయినాయా!" అంది.

మర్నాడు పొద్దున Macaulay చదువుతోంచే మణి కంఠం వినబడ్డది. లేచి వెళ్ళాను. వంటింటిలో అమ్మ దగ్గర మాట్లాడుతూ కూచుని వుంది

"ఏం మణీ, దర్శనమే లేదు?"

పలకలేదు. నేను సిగ్గుపడి రోషపడి వెళ్ళిపోయి భర్తృహరి దగ్గరగా చదువుతూ వున్నాను.

"ఏం బావుంది, సంగీతం?"

కళ్లెత్తి చూసి యింకా దగ్గరగా చదువుతూ వున్నాను. పుస్తకం అవతల పారేసి వొళ్ళో కూచుంది. గట్టిగా కావిలించుకుని బుగ్గని ముద్దు పెట్టుకున్నాను. అట్లా అతుక్కుని కూచుంది.

"మణీ, రాలేదేం యిన్నాళ్ళు?" ఎంత అడిగినా మాట్లాడ లేదు. నే నెందుకు ముట్టుకున్నాను? అప్పు డాలోచించలేదు. న్యాయ మనీ తోచలా, అన్యాయమనీ తోచలేదు. ఇప్పు డాలోచిస్తే ఏం తోస్తుందంటే, మణి అంతకాలం కనపడక, తటాలున నా వొళ్ళో కూచోడంచేత అనుకుంటాను. ఆ సంతోషంవల్ల మణి వెళ్ళిం తర వాత కూడా ఆ స్పర్శవల్ల కలిగిన సుఖం నన్ను వదల్లేదు.

మునపటివల్లే కాకపోయినా పొద్దునా సాయంత్రమూ మణి వస్తోంది. పాటలు పాడుతున్నాము. చదువుకుంటున్నాము కాని కావలసి ఒకరి కొకరం తాకుతోగాని కూచోము. చాలాసార్లు ముద్దు పెట్టుకుంటున్నాను. అలస్యమైతే మొహ మెత్తి చూస్తుంది.

అవాళ సాయంత్రం హార్మోనియం వాయిస్తున్నాను. మణి దిద్దుతోంది నా వేళ్ళని.

"నిదమ పనిస అని వేస్తావేం?"

"ఎక్కడిది?"

"కొమక్కున్నాను."

"ఏమిటి?"

"ప"

"దాచుకో, ఈ పాటలోనికి రానీకు."

"ఎక్కడ?"

"ఏమిటి, ఎక్కడా?"

"దాచుకునేది"

"వాయద్దూ"

"చంపలా?"

"అవును"

వాయించాను.

కళ్ళ నీళ్ళతో నిండా యి!

"చిన్న మణీ, దెబ్బ తగిలిందా?"

తలనీ రొమ్ము దగ్గరకు లాక్కుని ముద్దు పెట్టుకుని ఆమె తలెత్తాను.

అమ్మ అట్టా వెడుతోంది!

మర్నా డంతా మణి రాలేదు.

గిజ గిజ లాడాను.

"చిట్టీ! మణి రాలేదేం?"

"ఇంట్లో ఏడుస్తోంది."

"ఎందుకు?"

"ఏమో మాట్టాడదు."

"వాళ్ళమ్మను అడగలా?"

"వాళ్ళమ్మా మాట్లాడదు"

"వస్తుందో, నన్ను వచ్చి లాక్కు రమ్మంటుందో అడుగు"

అమ్మ వచ్చింది.

"మణి వస్తుంది. అదేమీ కాపరం చెయ్యక్కర్లేనా?" అంది.

అప్పటికీ పూర్తిగా నాకు అర్థం కాలేదు.

రెండు రోజులు చూశాను. మణిని చూడకుంకుండా వుండలేని పరిస్థితికి వచ్చాను.

చిట్టిచేత చీటీ పంపాను. మణి చీటీ దాచుకుంది. మాట్లాడలేదు.

మా మేనమామ యింట్లో బారసాల అయితే వెళ్లాను. వారం రోజులు ఉండివస్తే తోస్తుంది అనుకున్నాను. మొదటిరోజున హడావుడిలో మణిని మరచిపోయినాను. సాయంత్రం ఆ వూళ్ళొ కుర్రాళ్ళు వచ్చి షికారు తీసుకుపోయారు. ఏరు ఎండిపోయింది. తెల్లని యిసకలో వెన్నెట్లో పడుకునేటప్పటికి మణి జ్ఞాపకం వచ్చింది. మణి నా కోసం వచ్చి వుంటే? గదిముందు స్థలంలో నారింజచెట్టుకింద సగం వెన్నెలపడుతో కూచుని వుంటే? పని ఉందని లేచి వెళ్ళి రాత్రి

రైలుకే బయలుదేరి యింటికి వచ్చాను. ఆ రాత్రి మణి కనబడితే ఎంత బాగుండుండు! నా కోసం చూస్తూ అరుగుమీద నుంచుని వుంటే!

ఎవరూ లేరు. అంత త్వరగా వచ్చినందుకు రాత్రంతా అమ్మ చీవాట్లు పెడుతూనే వుంది. మర్నాడు మణి కనబళ్ళేదు. చిట్టితో నన్నా మాట్లాడదు మణి.

ఎండాకాలం తరవాత చినుకులుపడ్డ మొదటి సాయంత్రం అది. రాత్రి యెనిమిదింటికే బజారులన్నీ చినుకుల శబ్దం తప్పితే యింక సందడి లేకున్నాయి. సన్న చినుకులు పడుతున్నాయి. మా యింటిసందు తిరిగేటప్పటికి చినుకుల్లో ముందు నడుస్తున్న పిల్ల మణిగా తోచి, దగ్గరగా ఆగి చూశాను.

"మణీ, యీ వానలో యెక్కణ్ణించి వస్తున్నావు?"

మాట్లాడలేదు.

"తడుస్తున్నావు" అని గొడుగు నెత్తిమీద పెట్టాను.

గొడుగులో పడే చిన్న కన్నీళ్ళవాన ప్రారంభమయింది. గొడుగుని రెండో చేతికిసద్దుకుని మణి మెడమీద చెయివేసి "ఎందుకు? కోపడ్డారా?"

"అంతా మీ అమ్మగారు చెపార్పు! మా అబ్బాయి మంచివాడు కాడు. మీ పిల్ల—"

ఒక్క నిమిషంలో యెంత తిరుగుబాటు తోచిందో చెప్పలేను. సరే పెద్దవాణ్ణేగా! నామీద నమ్మకంలేదుగా ఆ మాట నాతో అనకూడదూ? నా వెనకాల సాదిలు చెప్పి నా మణిక్కీ, నాకూ యింత వ్యసనం కల్పించి మా తపనమ చూపి నవ్వుకుంటున్నారు కాబోలు! చూస్తానుకదూ! నే నంత అప్రయోజకుణ్ణా? వాళ్ళ తంత్రాలకు లొంగుతానా? విడతీస్తారా మమ్మల్ని;" సరే దుర్మార్గమే చేస్తాను. ఏం చెయ్యగలరు?

సగం తెలిసీ తెలీయకుండా మా యింటి అరుగు ఎక్కేటప్పుడు మణితోకూడా వెళ్లాను. ఇద్దరం గదిలోకి వెళ్లాము.

"యింత ఆలస్యమయిందని మీవాళ్లేమన్నా అంటారేమో."

"అననీ!"

"మళ్ళా ఎప్పుడు?"

"ఎప్పుడో వస్తాగా" మరి వెడతాను.

నువ్వేమీ కబుర్లు పంపకు. నేను వొస్తానుగా!

"నిజమా?"

"నిజం"

"వెడుతున్నావా? ఒకసారి"

"వుండు, పెదిమ మంట పుడుతోంది"

(కొంచెం ఆలోచించి) "కనపడుతుందా? చూడు"

"చీకట్లో ఎట్లా కనబడుతుంది? నన్ను తాకి చూడనీ"

ఆ చిన్న చిన్న సాహసాలుచేస్తే, ఎట్లా నరాలన్నీ చలించి పోయేవి!

"ఉండు వెళ్ళకు. ఇట్లా వెడితే—"

"జుట్టు సర్దనీ, నువ్వు వెళ్ళద్దు—"

"మళ్లీ వొచ్చిందాకా యేం చెయ్యను? నేను నిన్ను యెత్తుకు వెళ్ళిపోతాను."

ఇప్పుడు తలచుకుంటే నవ్వు వొస్తుంది. ఎక్కడకు ఎత్తుకు వెడతాను, నా మొహం! నాకు తెలుసు ఒప్పుకోదని. అందుకనే ఆ బడాయి: "సరే ఒస్తాను పద" అంటే ఏమనేవాణ్నో! కాని నవయవ్వనపుశోభ. అదే లోకంలో ఆకలిబాధలూ, ధనమూ, దారిద్రము, టిక్కెట్టు కలెక్టరూ. మేజిస్ట్రేటుకోర్టులూ, వున్నాయని అంగీకరించదు.

నేను మళ్లీ కాలేజీకి వెళ్లేలోపల, మణి పది, పన్నెండుసార్లు వొచ్చింది. మణినే ప్రేమిస్తున్నానని, మణిని వదలకూడదని అనిపించేది. కాని ఎట్లా వదలకుండా వుండాలో, ఇంకొకడి భార్యను ప్రేమించి ఉంచుకోడం యెట్లాగో ఆలోచించే జ్ఞానశక్తి యింకాలేదు.

ఆ శక్తి ఉంటే మాత్రం యేంచేసి ఉందును? కొన్ని సమస్యలలో కిందామీదా పడేవాణ్ణి. అంతేగాని పర్యవసానం ఒకటేగా?

ఆఖరు రోజున చాలా యేడ్చింది మణి. మణి విచారంకన్న నాకోసం యింకో ప్రాణి అట్లా బాధపడడం చూసి ఎంతో గర్వమనుభవించాను.

దశరాశలవలకు వచ్చేటప్పటికి మణి లేదు. అత్తవారింటికి వెళ్ళింది. మణిని మళ్ళీ నేను చూడలేదు. కాని ఆ పిల్లను నేను మరువనూ లేదు. కొత్తలో నా భార్యని మణితో యెప్పుడూ మనసులో పోల్చుకునేవాణ్ణి. మణి నవ్వినప్పుడు బుగ్గమీద సొట్ట, కళ్ళల్లోని కొంటెతనమూ, నన్ను వదలక ఏడ్చిననాటి ప్రేమా, అన్నీ జ్ఞాపకం ఒచ్చి నా భార్యతో యెంత అన్యోన్యంగా వున్న నిమిషానైనా సరే నిట్టూర్పు విడిచి, ఆలోచనలో పడతాను. మొన్న మళ్ళీ ఫిల్ములో మిస్ పద్మాదేవిని చూపినపుడు నా చిన్నప్పటి మణి జ్ఞాపకంవచ్చి సగంలో లేచి వెళ్ళిపోయినాను.

పదిహేనేళ్ళు గడిచింది నాకు భద్రాచలం ట్రాన్స్ఫరైంది. ఇదివరకటి ఇన్స్పెక్టరుగారున్న యిల్లే నాకు ఏర్పాటు చేశారు. ఆఇల్లు రెండుభాగాలు ఒక భాగంలో ఆ వూరు పోస్టుమాస్టరుగారు, భార్యా అయిదుగురు పిల్లలూ కాపర మున్నారు. ఇవతల భాగంలో నేనూ, నాంలీ, భార్యా, ముగ్గురు పిల్లలూ వున్నాము. మా పడకగదికీ వాళ్ళ భాగానికి మధ్య తలుపు ఉంది. ఇటు మేము గడియ, అటు వాళ్ళు గొళ్ళెం పెట్టుకున్నా మాటలు వినపడకపోవు, ముఖ్యంగా రాత్రులు నిశ్శబ్దంగా వున్నప్పుడు. వాళ్ళపిల్ల ప్రతిరోజూ రాత్రియేడుపు. నాకు నిద్ర మెలుకువవస్తే మళ్ళీ పట్టదు.

"ఏ కేంరోగం పుట్టిందే అట్టా యేడుస్తావు పాడుముండా?" అని దబదబా కొడుతోంది తల్లి. పిల్ల యేడ్చింది.

"చావు వెధవముండా"అని దబీ, దబీ కొట్టడం వినపడ్డది.

పిల్లల్ని కొడితే నే నోర్వలేను. నా గొంతు పిసికినట్టుంది.

"ఎందుకే అట్టా కొడతావు దాన్ని?" అన్నాడు భర్తగావును.

"కొట్టకపోతే సముదాయించండి"

నా భార్య తెలివితక్కువగా ప్రవర్తించినపుడు, సినిమా నటకురాళ్ళను చూపి, వాళ్ళ అందాన్ని చాకచక్యాన్ని నా భార్యతో పోల్చుకున్నప్పుడూ, పొరిగింటివారితో అసహ్యంగా అది తగూలాడినప్పుడూ, నా పిల్లలు నల్లగాను, చిన్న కళ్ళతోనూ పుట్టినప్పుడూ, ఇదిగాక మణే

నా భార్యఐవుంటే యెంత ఆనందంగా, శాంతంగా రసవజీవితం ఉండేది అని చాలాసార్లు అనుకున్నాను

"సముదాయించు, నా కదే పని."

పిల్ల గొంతుక విజృభించి సాధః చేస్తోంది.

తల్లి దాని తలకాయ గోడకేసి కొడుతోంది. "ముయ్యా నోరుముయ్యి."

పాపం ఆ పిల్ల—

"అమ్మా, అమ్మా" అంటోంది దీనంగా. నా భార్యను లేపి "ఆ పిల్లనలా కొట్టవద్దని అందూ" అన్నాను.

"పోనిద్దురూ మనకెందుకు?'

"అబ్బా భరించలేను ఆ యేడుపు, పిలుద్దూ!"

'ఏమండో! ఎందుకండీ పిల్ల నల్లా కొడతారు?"

"కొట్టకపోతే దీనిపొగ రెంతనుకున్నారు!"

"చిన్నపిల్లలకు పొగరేమిటండీ? ఎట్లా చేతులొస్తాయి మీకు?"

"ఇంకచాలు నువ్వు వూరుకో! నా పిల్లను కొట్టుకుంటే నీ కెందుకంట? పదేళ్ళు వచ్చినా పెళ్ళిచెయ్యక కూతుర్ని ఎదగ పెట్టుకుంటోంది, నాకు చెప్పొచ్చింది నీతులు!"

నోరు మూసుకున్నాము. యీ గోల విని తండ్రి పిల్ల నెత్తుకొని సముదాయిస్తున్నాడు. మళ్ళీ మాటలు.

"చూడూ, వద్దంటూవుంటే పేరంటాని కని గుడ్డపువ్వు తల్లో పెడితివి. ఎంతలోతు గుచ్చుకుందో పిన్ను, మరి యేడిస్తే దాని తప్పా?"

"దానికి బుద్ధిలేదూ? అది గుచ్చుకునేటట్టు పడుకోడం. మరి బంగారునగలు చేయింవారు గనకనా! మరి గుడ్డపువ్వులు పెట్టక ఏం చెయ్యను?"

"చాల్లే వూరుకో"

"మీరే వూరుకోండి"

మర్నాడు ప్రొద్దున్న రాత్రి సంగతులన్నీ జ్ఞాపకం వొచ్చాయి.

రాత్రి ఆ కంఠం వినినప్పుడల్లా నాలో ఏదో మధురమైన జ్ఞాపకం కలవరపడ్డట్టు తోచింది. నా భార్యతో ఆమెను చూసి రమ్మన్నాను.

"నేనా? అంత మర్యాదస్తురాలిని!"

వూరుకున్నాను.

నేను సర్క్యూటునుంచి తిరిగి వచ్చిన మధ్యాహ్నం మాటల ధోరణిలో

"ఆ పిల్ల ప్రతిరాత్రీ ఏడుస్తోందా?" అన్నాను. అసలే అలిసి వున్నాను. నిద్రభంగం అవుతుందని భయం.

"ఏమండోయి, ఆమె పుట్టిల్లు మీవూరేట"

"పేరు?"

"ముత్యమా? మణా యేదో"

అన్నం సయించలేదు. ఆత్రుతతో చెయ్యి కడుక్కొని కొంచెంసేపు బాదంచెట్టుకిందే కూర్చున్నాను.

మణి వచ్చింది దొడ్లోకి. నన్నుచూసి తలవొంచుకొని నీళ్ళు తోడుతోంది. నిదానించి చూస్తేగాని, గుర్తుపట్టలేదు నేను. పేరూ, వూరూ, తెలియకపోతే గుర్తుపట్టలేకపోయేవాణ్ని.

ఎముకలు తప్ప ప్రాణంలేదు. జుట్టు అసలులేదు. ఇంక ఆ నడక సన్నని కాళ్లు ఎత్తి వేసుకుంటూ.

ఎంత ప్రయత్నించినా, ఆ స్వరూపం, పిల్లని బాదిన ఆ కంఠంతో సరిపోతుందిగాని—

తల, నా రొమ్ముకానించి నా వేళ్లు అద్దుతో గోముగా, నన్ను మరచిపోతావా? ఈ జన్మ కాదు, ఎన్ని జన్మలకన్నా మరచిపోతావా?" అన్న మణితో సరిపోలేదు.

మర్నాడు యిల్లు మార్చాను.

———